

Полтавська державна аграрна академія

**ЕКОНОМІЧНИЙ, ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА
ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ПІДТРИМКИ І
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА**

Колективна монографія

**За редакцією О. В. Калашник, Х. З. Махмудова,
І. О. Яснолоб**

Полтава – 2019

УДК 330
Е 45

Рецензенти:

Г. О. Бірта, д-р с.-г. наук, проф., завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

В. В. Писаренко, д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри маркетингу Полтавської державної аграрної академії

В. П. Писаренко, д-р наук з держ. управл., проф., професор кафедри публічного управління та адміністрування Полтавської державної аграрної академії

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Полтавської державної аграрної академії (протокол № 2 від 29.10.2019 р.)

Е 45 Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва : колективна монографія ; за ред. О. В. Калашник, Х. З. Махмудова, І. О. Яснолоб. Полтава : Видавництво ПП «Астрая», 2019. 364 с.

ISBN 978-617-7669-49-3

У колективній монографії з позицій міждисциплінарного підходу викладено результати досліджень економічного, організаційного та правового механізму підтримки і розвитку підприємництва. Наведено особливості вітчизняного та зарубіжного досвіду розвитку підприємництва. Розглянуто організаційно-економічні та фінансові аспекти розвитку підприємництва. Визначено особливості сучасного правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання. Досліджено сучасні аспекти управління підприємницькою діяльністю суб'єктів господарювання. Означено особливості формування асортименту товарів як інструмент підприємницької діяльності суб'єктів господарювання. Розкрито деякі питання щодо якості та безпечності товарів як складової підприємницької діяльності суб'єктів господарювання. Розглянуто інноваційні технології розвитку у сфері економіки, підприємництва. Виявлені економічні, соціальні та правові аспекти розвитку сільських територій. Наведені проблеми розвитку бізнес-освіти та управління знаннями.

Колективна монографія є частиною науково-дослідних тем Полтавської державної аграрної академії «Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва» (номер державної реєстрації 0117U003103 від 22.02.2017 р.) та «Концепція розвитку енергоефективних і енергонезалежних сільських територій задля зміцнення конкурентоспроможності національної економіки» (номер державної реєстрації 0119U100028 від 10.01.2019 р.).

Розраховано на науковців, викладачів, керівників і спеціалістів органів державного управління, фахівців агроформувань, аспірантів, студентів і всіх, хто цікавиться питаннями використання альтернативних джерел енергії в умовах сільських територій.

УДК 330

Автори вміщених матеріалів висловлюють власну думку, яка не завжди збігається з позицією редакції. За зміст матеріалів відповідальність несуть автори.

ISBN 978-617-7669-49-3

© Колектив авторів, 2019.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА	9
1.1. Досвід брендингу компанії Ford (<i>Дем'яненко Н. В., Світлична А. В., Самойлик Ю. В.</i>)	9
1.2. Implementation of foreign experience of transnationalization in the context of globalization (<i>Korneva N.</i>)	16
1.3. Підтримка та розвиток інтернаціоналізації МСП як ефективний механізм реалізації експортного потенціалу підприємств малого та середнього бізнесу (<i>Лісіца В. В.</i>)	20
1.4. Сутнісні характеристики та методи витрат в системі менеджменту аграрних підприємств для цілей обліку (<i>Пилипенко К. А.</i>)	29
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА	40
2.1. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва: організаційно-обліковий аспект (<i>Дорогань-Писаренко Л. О., Романченко Ю. О.</i>)	40
2.2. Технологічна реструктуризація підприємства агропродовольчого сектору як умова підвищення його конкурентоспроможності (<i>Дячков Д. В., Вовк М. О.</i>)	48
2.3. Організаційно-економічний потенціал підвищення конкурентоспроможності підприємств (<i>Загребельна І. Л., Тандур К. М., Риндіна Ю. В.</i>)	55
2.4. Електронна торгівля: організаційні та облікові аспекти (<i>Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В.</i>)	62
2.5. Інституціональні механізми управління трансакційними витратами в агропродовольчій сфері (<i>Плаксієнко В. Я., Черненко К. В., Ліпський Р. В.</i>)	72
2.6. Тенденції і перспективи розвитку підприємництва в Україні (<i>Устік Т. В., Махмудов Е. Х., Ланиуфа Є. В.</i>)	80
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	87
3.1. Вплив цінової та збутової політики на конкурентоспроможність підприємства в контексті законодавства ЄС (<i>Калюжна Ю. П., Даниленко В. І., Боровик Т. В., Писаренко С. В.</i>)	87

РОЗДІЛ 7. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА	297
7.1. Проблеми та перспективи впровадження агроінновацій у практику господарювання суб'єктів підприємницької діяльності (<i>Воронько-Невіднича Т. В., Кошулько А. В., Шевченко О. С.</i>)	297
7.2. Основні засади впровадження енергозберігаючих технологій в рослинництві (<i>Калініченко О. В.</i>)	303
7.3. Цифрове сільське господарство: зарубіжний досвід та особливості впровадження й використання в Україні (<i>Шерстюк Л. М., Нездойминога О. Є.</i>)	310
РОЗДІЛ 8. ЕКОНОМІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	319
8.1. Економічні аспекти розвитку аграрних підприємств України (<i>Дядик Т. В., Волошина Є. О., Іванов М. В.</i>)	319
8.2. Управління земельними ресурсами в контексті сталого розвитку сільських територій та продовольчої безпеки (<i>Зось-Кіор М. В., Ільїн В. Ю., Марков Р. В.</i>)	326
8.3. Економічні аспекти розвитку Полтавської області в умовах проведення децентралізації (<i>Нездойминога О. Є., Красота О. Г., Ходаківська Л. О.</i>)	334
8.4. Особливості оцінки енергетичного потенціалу сільських територій (<i>Яснолоб І. О., Чайка Т. О., Зоря О. П.</i>)	342
РОЗДІЛ 9. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ	350
9.1. Дослідницька компетентність – інтегрально значуща якість майбутнього підприємця (<i>Діденко Є. П.</i>)	350
9.2. Формування дослідницької компетентності майбутніх підприємців як передумова підвищення якості освіти (<i>Шиян Н. І., Діденко Є. П.</i>)	357

7.2. Основні засади впровадження енергозберігаючих технологій в рослинництві

*Калініченко О. В., канд. екон. наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія*

Рослинництво є складною еколого-економічною системою, яка базується на використанні трудових, земельних, інформаційних та енергетичних ресурсів. Це вимагає залучення, переважно, вичерпних матеріальних засобів та енергетичних ресурсів, вартість яких постійно збільшується.

У валовому виробництві продукції сільського господарства України на рослинництво припадає близько 45 %. Тут вирощується близько 350 різних видів рослин. Рослинництво є достатньо динамічною галуззю, де проводяться різні меліоративні роботи, удосконалюється спеціалізація та концентрація. Біля 40 % у структурі загальних витрат матеріально-технічних ресурсів при виробництві продукції рослинництва припадає на паливно-мастильні матеріали [468, с. 62].

Перманентне зростання ціни на енергоносії впродовж останнього часу, спонукає вітчизняних товаровиробників впроваджувати енергозберігаючі технології виробництва аграрної продукції [469, с. 3]. Крім того, погіршився стан сільськогосподарських земель в зв'язку з використанням великої кількості мінеральних добрив, засобів захисту рослин, порушенням технології їх застосування, інтенсивною обробкою ґрунтів [470, с. 109].

При недотриманні вимог технології, погіршенні якості робіт, ускладненні погодних умов знижується урожайність та зростає енергомісткість виробництва сільськогосподарських культур на 16,2–42,1 % [471, с. 184].

Енергозберігаючі технології успішно застосовуються в різних агрокліматичних умовах: від холодних регіонів до гарячих тропіків, у посушливих зонах і зонах надмірного зволоження. За технологією нульового обробітку обробляється близько 100 млн га, серед яких 84 % площ знаходиться на американському континенті. Лідерами щодо застосування енергозберігаючих технологій в рослинництві є США, Аргентина, Бразилія, Австралія, Канада. Тільки за нульового обробітку в цих країнах обробляється відповідно 28,4 млн, 18 млн, 17,3 млн, 12 млн, 7,1 млн га. Паралельно з широким освоєнням енергозберігаючих

---

⁴⁶⁸ Амонс С. Е. Енергоощадні технології виробництва продукції рослинництва в умовах трансформації земельних відносин. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 9. С. 58–73.

⁴⁶⁹ Амбросов В. Я. Ресурсозберігаючі технології – напрям підвищення ефективності виробництва. *Вісник ХНТУСГ. Сер. Економічні науки*. 2010. № 105. С. 3–12.

⁴⁷⁰ Россоха В. В. Економічний потенціал землі та проблеми його визначення в ринкових умовах господарювання. *Економіка АПК*. 2009. № 3. С. 107–109.

⁴⁷¹ Гришко В. В., Перебийніс В. І., Рабітина В. М. Енергозбереження в сільському господарстві (економіка, організація, управління). Полтава : ВАТ «Видавництво «Полтава», 1996. 280 с.

технологій в рослинництві відбувається розвиток промислового сектора, що спеціалізується на виробництві ґрунтообробного і посівного обладнання, збиральної техніки для енергозберігаючих технологій, і скорочення виробництва плугів, які не знаходять попиту на ринку [472, с. 6–7].

У кінці ХХ ст. в Європі впроваджуються енергозберігаючі, ресурсозберігаючі, адаптивні, екологічно чисті технології виробництва сільськогосподарських культур. Вони мають забезпечувати високий рівень урожайності сільськогосподарських культур при оптимальних витратах матеріальних ресурсів [473, с. 7].

У країнах Євросоюзу розвиток енергозберігаючого рослинництва дещо обмежено. Головним обмежуючим чинником виступають субсидії, які отримують сільськогосподарські виробники. Користуючись державною підтримкою, фермери Євросоюзу можуть без втрат здійснювати виробництво сільськогосподарських культур, використовуючи різні агротехнології, в тому числі й традиційні. Сильна деградація ґрунту в Європі через ерозії та ущільнення охопила 157 млн га (16 % від площі всієї Європи) [472, с. 7]. Тому, починаючи з 2001 р. в Іспанії, Португалії, Німеччині, Франції фермерам, які застосовують енергозберігаючі технології, надається державна підтримка у вигляді субсидій, які складають до 150 євро/га щорічно [472, с. 8].

Стратегія розвитку сільського господарства Євросоюзу спрямована на глобалізацію і зменшення дотацій та розширення вимог щодо захисту навколишнього середовища, що в свою чергу необхідно для того, щоб фермери стали більш конкурентоспроможними на ринку за рахунок зниження витрат на виробництво і використовували техніку, яка захищає навколишнє середовище, в першу чергу, ґрунти. Реалізація даної стратегії передбачає перехід від традиційного землеробства до енергозберігаючого. При здійсненні такого переходу на придатних для енергозберігаючих технологій землях (81,55 млн га) Євросоюз заощадить 7 млрд євро тільки на паливно-мастильні матеріали та трудові ресурси [472, с. 8].

На даний час більшість країн світу трактує енергозберігаючу технологію як нульову систему обробки ґрунту [474, с. 130].

Для здійснення будь-якого виробництва сільськогосподарських культур є необхідним залучення системи машин (відповідних машин, знарядь та інструментів) із заданими параметрами впливу на властивості орного шару ґрунту та рослин із використанням робочої сили, оборотних засобів (насіння, бензин, дизельне паливо, електроенергія, мінеральні та органічні добрива, пестициди) для виконання послідовних,

---

⁴⁷² Энергосберегающие технологии возделывания зерновых культур в Республике Беларусь : пособие / Шило И. Н. и др. Минск : БГАТУ, 2008. 160 с.

⁴⁷³ Технологія виробництва продукції рослинництва: навч. посіб. Ч. 2 / Мельник С. І., Муляр О. Д., Кочубей М. Й., Іванцов П. Д. Київ : Аграрна освіта, 2010. 405 с.

⁴⁷⁴ Домуці Д. П., Устиянов П. Д. Енергозберігаючі технології виробництва продукції рослинництва. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2013. Вип. 67. С. 129–134.

взаємопов'язаних технологічних операцій, що забезпечують одержання з одиниці площі максимального виходу сільськогосподарської продукції високої якості за найменших витрат та дотримання екологічних вимог.

Виробництво сільськогосподарських культур слід розглядати як процес, що містить три складові:

1. Послідовність технологічних операцій як завершених частин технологічного процесу, поєднує: 1) основний обробіток ґрунту; 2) весняний обробіток ґрунту та сівба; 3) догляд за посівами; 4) проведення підживлення; 5) збирання та транспортування врожаю.

2. Матеріально-технічні засоби, які необхідні для виконання технологічних операцій – паливно-мастильні матеріали, насіння, добрива, сільськогосподарські машини та знаряддя. Зміна технології відбувається через зміну комплексу взаємопов'язаних операцій із застосуванням відповідної, більш продуктивної системи машин (нових конструкцій машин та знарядь).

3. Кількісно-якісні параметри виконання необхідних технологічних операцій, що регламентуються певними умовами та виконуються системою відповідних машин і знарядь.

Рис. 1. Чинники, що впливають на параметри технології виробництва сільськогосподарських культур

Джерело: авторська розробка.

На технологічні параметри виробництва сільськогосподарських культур впливають природні (рівень ФАР, температурний режим, кількість опадів, природна родючість ґрунту, рельєф місцевості) та штучні чинники (система машин, система сівозмін, сорти та гібриди, прийоми агротехніки) (рис. 1).

Енергозберігаючі технології виробництва сільськогосподарських культур включають послідовність операцій, підібраних так, щоб витрати всіх ресурсів (паливно-мастильних матеріалів, насіння, добрив, гербіцидів, праці) були мінімально необхідними на одержання запрограмованого рівня урожайності.

У енергозберігаючих технологіях виробництва сільськогосподарських культур використовують систему машин та знарядь, призначених для мілкої обробітку ґрунту (10–12 см) з використанням машин нового покоління, що забезпечують скорочення сукупних витрат енергетичних ресурсів та витрат праці.

Основні складові енергозберігаючих технологій виробництва сільськогосподарських культур представлено на рис. 2.

Рис. 2. Складові енергозберігаючих технологій виробництва сільськогосподарських культур

Джерело: авторська розробка.

Енергозберігаючі технології виробництва сільськогосподарських культур визначаються як комплекс взаємопов'язаних операцій, що забезпечують мінімум енергетичних витрат у розрахунку на одиницю продукції:

$$EM = \frac{E_c}{Y} \Rightarrow \min, \quad (1)$$

де EM – енергомiсткiсть технологiї виробництва, МДж/ц;

E_c – сукупнi витрати енергетичних ресурсiв на 1 га посiвiв сiльськогосподарської культури, МДж/га;

Y – урожайнiсть сiльськогосподарської культури, ц/га.

Вiдповiдно до залежностi (1), при використаннi енергозберiгаючих технологiй виробництва сiльськогосподарських культур можуть бути вирiшенi наступнi завдання:

1) зменшення сукупних витрат енергетичних ресурсiв на одиницю посiвної площi за незмiнної урожайностi сiльськогосподарської культури:

$$E_c \Rightarrow \min, Y = Y_\alpha, \quad (2)$$

де E_c – сукупнi витрати енергетичних ресурсiв на 1 га посiвiв сiльськогосподарської культури, МДж/га;

Y – урожайнiсть сiльськогосподарської культури, ц/га;

Y_α – урожайнiсть сiльськогосподарської культури при мiнiмумi витрат сукупних енергетичних ресурсiв, ц/га;

2) пiдвищення урожайностi сiльськогосподарської культури за однакових витрат сукупних енергетичних ресурсiв на одиницю площi:

$$E_c = E_\alpha, Y \Rightarrow \max, \quad (3)$$

де E_c – сукупнi витрати енергетичних ресурсiв на 1 га посiвiв сiльськогосподарської культури, МДж/га;

E_α – сукупнi витрати енергетичних ресурсiв на 1 га посiвiв сiльськогосподарської культури при пiдвищеннi рiвня урожайностi, МДж/га;

Y – урожайнiсть сiльськогосподарської культури, ц/га.

3) пiдвищення урожайностi сiльськогосподарської культури при зменшеннi витрат сукупних енергетичних ресурсiв на одиницю площi:

$$E_c \Rightarrow \min, Y \Rightarrow \max, \quad (4)$$

де E_c – сукупнi витрати енергетичних ресурсiв на 1 га посiвiв сiльськогосподарської культури, МДж/га;

Y – урожайнiсть сiльськогосподарської культури, ц/га.

Енергетична ефективнiсть виробництва продукцiї рослинництва досягається шляхом оптимiзацiї сукупних витрат енергiї у розрахунку на одиницю продукцiї рослинництва без погiршення якостi за найменшого негативного впливу на навколишнє середовище.

Оцiнка енергетичної ефективностi виробництва продукцiї рослинництва дозволяє об'єктивно оцiнити енергомiсткiсть технологiчних операцiй та розробити резерви її зниження за найменшого негативного впливу на навколишнє середовище. Також можливо

оптимізувати сукупні енергетичні витрати на виробництво продукції рослинництва (табл. 1).

1. Оцінка енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва

Показники	Методика розрахунку
Прямі енергетичні витрати на виробництво продукції рослинництва ($E_{пр}$), МДж	$E_{пр} = \sum_{i=1}^n (E_{di} + E_{mi} + E_{zi} + E_{ui}),$ <p>де E_{di} – витрати енергії, уречевленої у паливно-мастильних матеріалах, електроенергії, МДж; E_{mi} – витрати енергії, уречевленої в насінні, мінеральних та органічних добривах, засобах захисту рослин, МДж; E_{zi} – витрати енергії живої праці, МДж; E_{ui} – витрати енергії, уречевленої в основних засобах виробництва, МДж</p>
Непрямі енергетичні витрати ($E_{нпр}$), МДж	$E_{нпр} = \sum_{i=1}^n (E_{si} + E_{yi} + E_{di}),$ <p>де E_{si} – витрати енергії управлінського та обслуговуючого персоналу, МДж; E_{yi} – витрати енергії на засоби утримання управлінського та обслуговуючого персоналу, МДж; E_{di} – витрати енергії на обслуговування виробничої та соціальної інфраструктури, МДж</p>
Сукупні енергетичні витрати на виробництво продукції рослинництва (E_c), МДж	$E_c = E_{пр} + E_{нпр},$ <p>де $E_{пр}$ – прямі енергетичні витрати на виробництво продукції рослинництва, МДж; $E_{нпр}$ – непрямі енергетичні витрати, МДж</p>
Сукупна енергія, накопичена в продукції рослинництва ($E_{пр.рос}$), МДж	$E_{пр.рос} = \sum_{i=1}^n OB_{пр_i} \cdot K_{пр_i} \cdot e_{пр_i} + \sum_{i=1}^n OB_{пр.пп_i} \cdot K_{пр.пп_i} \cdot e_{пр_i},$ <p>де $OB_{пр_i}$ – обсяг виробленої продукції i-го виду (врожай), кг; $K_{пр_i}$ – коефіцієнт переведу виробленої продукції i-го виду в суху речовину; $e_{пр_i}$ – вміст енергії в 1 кг сухої речовини, МДж; $OB_{пр.пп_i}$ – обсяг виробленої побічної продукції i-го виду, кг; $K_{пр.пп_i}$ – коефіцієнт переведу виробленої побічної продукції i-го виду в суху речовину; n – кількість видів продукції</p>
Енергетичний прибуток виробництва продукції рослинництва ($Пр_e$), МДж	$Пр_e = E_{пр.рос} - E_c,$ <p>де $E_{пр.рос}$ – сукупна енергія, накопичена в продукції рослинництва, МДж; E_c – сукупні витрати енергії на виробництво продукції рослинництва, МДж</p>
Енергетична рентабельність продукції рослинництва (P_e), %	$P_e = \frac{Пр_e}{E_c} \cdot 100\%,$

Показники	Методика розрахунку
	де Pr_e – енергетичний прибуток виробництва продукції рослинництва, МДж; E_c – сукупні витрати енергії на виробництво продукції рослинництва, МДж
Коефіцієнт енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва (K_{ee})	$K_{ee} = \frac{E_{пр.рос}}{E_c},$ де $E_{пр.рос}$ – сукупна енергія, накопичена у продукції рослинництва, МДж; E_c – сукупні витрати енергії на виробництво продукції рослинництва, МДж. Якщо $K_{ee} < 1$ – виробництво неефективне; 1 – 1,5 – низький рівень ефективності; 1,5 – 2,5 – середній рівень ефективності; $K_{ee} > 2,5$ – високий рівень енергетичної ефективності
Енергомісткість виробництва продукції рослинництва ($EM_{рос}$), МДж/грн.	$EM_{рос} = \frac{E_c}{ВП_{рос}},$ де E_c – сукупні витрати енергії на виробництво продукції рослинництва, МДж; $ВП_{рос}$ – валова продукція рослинництва, грн.
Енерговіддача виробництва продукції рослинництва ($EB_{рос}$), грн./МДж	$EB_{рос} = \frac{ВП_{рос}}{E_c},$ де $ВП_{рос}$ – валова продукція рослинництва, грн.; E_c – сукупні витрати енергії на виробництво продукції рослинництва, МДж

Джерело: дані [475, с. 152–153].

Отже, технології виробництва сільськогосподарських культур розглядаються як процес, що містить наступні складові: 1) послідовний набір технологічних операцій – завершених частин технологічного процесу; 2) матеріально-технічні засоби, які необхідні для виконання технологічних операцій; 3) кількісно-якісні параметри виконання необхідних технологічних операцій.

Енергозберігаючі технології виробництва сільськогосподарських культур визначаються як комплекс взаємопов'язаних операцій, що забезпечують мінімум енергетичних витрат з розрахунку на одиницю продукції. Сукупні енергетичні витрати при виробництві сільськогосподарських культур залежить від кількості і характеру технологічних операцій. Із застосуванням енергозберігаючих технологій виробництва сільськогосподарських культур кількість енергії, що накопичена в урожаї, зростає більшими темпами, ніж енергетичні витрати.

⁴⁷⁵ *Калініченко О. В.* Методичні засади оцінки енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва. *Облік і фінанси*. 2016. № 2 (72). С. 150–155.

Наукове видання

ЕКОНОМІЧНИЙ, ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ПІДТРИМКИ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Колективна монографія

**За редакцією О. В. Калашник, Х. З. Махмудова,
І. О. Яснолоб**

Комп'ютерна верстка – Т. О. Чайка

Рекомендовано до друку Вченою радою
Полтавської державної аграрної академії

Підписано до друку 05.11.2019 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Умовн. друк. арк. 21,16.
Наклад 300 шт. Замовлення 2019-105

Видавництво ПП «Астроя»
36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20, кв. 4
Тел.: +38 (0532) 509-167, 611-694
E-mail: astraya.pl.ua@gmail.com, веб-сайт: astraya.pl.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5599 від 19.09.2017 р.

Друк ПП «Астроя»
36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20, кв. 4
Тел.: +38 (0532) 509-167, 611-694
Дата державної реєстрації та номер запису в ЄДР
14.12.1999 р. № 1 588 120 0000 010089